

שיעור מספר 6

המשך סוגי קשר:

קשר ישיר:

למשל – תסכול משפיע על תוקפנות
 $B <- A$

קשר ישיר הפוך:

למשל – תוקפנות משפיע על תסכול
 $A <- B$

קשר מתווך:

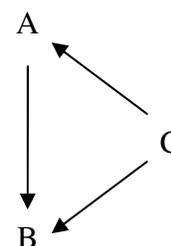
למשל – תוקפנות משפיעה על בטחון עצמי שמשפיע על תסכול
 $B <- C <- A$
 בטחון עצמי (C) הוא המשתנה המתווך

קשר עקיף או מזויף

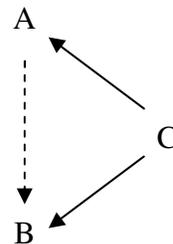
למשל – בטחון עצמי משפיע על פעילות מוסרית ועל כוח רצון

- בקשר עקיף יש משתנה שלישי (נסמן אותו ב-C) שמשפיע גם על A וגם על B וגורם לנו למצוא ביניהם קשר.
- כאשר בפועל אין קשר בין A ל-B ואנחנו מוצאים אותו בגלל C נגיד שזהו קשר עקיף מזויף
 - כאשר יש קשר חלש בין A ל-B והוא מתחזק בגלל C אנחנו קוראים לזה קשר עקיף (לא מזויף)

קשר עקיף (הקשר בין A ל-B הוא חלש אבל קיים)

קשר מזוייף (הקשר בין A ל-B אינו קיים באמת)

קשר מותנה

למשל – חיסון שפעת (A) מונע תחלואה בשפעת (B), בתנאי שאין בעיות בריאותיות אחרות (C)

$B \leftarrow A$ (בתנאי C מתקיים)

איך קובעים קשר סיבתי

1. מציאת קשר בין משתנים: קשר בין A ל-B.
כאמור – קשר בין A ל-B עדיין לא אומר מה הכיוון של הקשר
2. ביסוס סדר זמנים: A הופיע לפני B
במערך מחקר מתאמי, המניפולציה על המשתנה הבלתי תלוי מוכיחה שההבדלים בין הקבוצות או הנבדקים במשתנה הבלתי תלוי אינם נובעים מהמשתנה התלוי (ז"א – אין קשר ישיר הפוך)
3. הפרכת הסברים חלופיים: פסילת C
החוקר מביא הסברים חלופיים ומראה כי הקשר בין A ל-B לא נובע מ-C